

Saksframlegg

Saksbehandler	Dok.dato	Arkiv	ArkivsakID
Bente Skaane	30.10.2017	FE - 150	17/443

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
041/17	Plan- og miljøstyret	PS	13.11.2017
035/17	Levekårsutvalget	PS	14.11.2017
038/17	Formannskapet	PS	15.11.2017
	Formannskapet	PS	
	Kommunestyret	PS	

Årsbudsjett 2018 - økonomiplan 2018-2021

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.:

Underretning sendes:

Vedlegg:

Rådmannens forslag til årsbudsjett 2018 - økonomiplan 2018-2021

Kommunale gebyrer 2018 for byggesak, plan og oppmåling

Hole kirken - budsjettøkna 2018

Rådmannens innstilling

1. Skattøret for 2018 fastsettes til den høyeste lovlig sats i henhold til Stortingets vedtak.
2. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2018.
3. Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 vedtas som det fremgår av kapittel 7.2.1 budsjettskjema 1a og 1b drift. Rammene gis som netto utgiftsramme, dvs. etter fradrag av de inntekter og innbetalinger som er direkte henførbart til rammeområdet.
4. Eiendomsskatt:
  - a. Det legges opp til å videreføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer med laveste sats (2 promille) og bunnfradrag på kroner 400.000 i 2018.
  - b. Eiendomsskatt på næring og andre bygg innføres ikke i 2018.
  - c. Eiendomsskatten fjernes fra 2019
5. Kommunale avgifter og gebyrer vedtas i tråd med budsjettdokumentet kapittel 11 kommunale gebyrer.
  - a. Gebyrregulativ 2018 for oppmåling, plan og byggesaker vedtas i tråd med forslag (eget dokument)
  - b. Forslag til gebyrregulativ for vann og avløp legges frem som egen sak til Formannskapets møte 6.12.2017

- c. Feie og tilsynsavgift – endres til kr 350 ekskl. mva. pr pipeløp pr år
6. Hole kommune opphever kommunens tidligere vedtak om husleiereduksjon for trygde og omsorgsboliger, herved at det for 2018 likebehandles med sats på 35%.
7. Hole kommune melder seg ut av Gjøvikregionen Hadeland Ringerike reiseliv.
8. Rådmannen har fullmakt til å fordele avsetningen til lønnsoppgjøret på tjenesteområdene med kr 9.285.000 inkl. sosiale utgifter.
9. Investeringsbudsjettet vedtas med brutto investeringsutgift på kr 8.622.000 fordelt med kr 5.872.000 på ikke-rentable investeringer og kr 2.750.000 på rentable investeringer. Investeringsbudsjettet er bindende på investeringsprosjekt og planlagt finansiering.
10. For finansiering av investeringsbudsjettet for 2018 vedtas følgende låneopptak forutsatt fylkesmannens godkjenning:
  - a. Låneopptak til investeringer med inntil kr. 7.447.000.
  - b. Avdrag betales iht. ordinær nedbetalingsplan for det enkelte lån.
  - c. Serielån.
  - d. Rådmannen gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere lånevilkår jf. finansreglementet.

Plan- og miljøstyret - 041/17

13.11.2017 - Møtebehandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK - Plan- og miljøstyret:

1. Skattøret for 2018 fastsettes til den høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.
2. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2018.
3. Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 vedtas som det fremgår av kapittel 7.2.1 budsjettskjema 1a og 1b drift. Rammene gis som netto utgiftsramme, dvs. etter fradrag av de inntekter og innbetalinger som er direkte henførbart til rammeområdet.
4. Eiendomsskatt:
  - a. Det legges opp til å videreføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer med laveste sats (2 promille) og bunnfradrag på kroner 400.000 i 2018.
  - b. Eiendomsskatt på næring og andre bygg innføres ikke i 2018.
  - c. Eiendomsskatten fjernes fra 2019
5. Kommunale avgifter og gebyrer vedtas i tråd med budsjettdokumentet kapittel 11 kommunale gebyrer.
  - a. Gebyrregulativ 2018 for oppmåling, plan og byggesaker vedtas i tråd med forslag (eget dokument)
  - b. Forslag til gebyrregulativ for vann og avløp legges frem som egen sak til Formannskapetets møte 6.12.2017
  - c. Feie og tilsynsavgift – endres til kr 350 ekskl. mva. pr pipeløp pr år
6. Hole kommune opphever kommunens tidligere vedtak om husleiereduksjon for trygde og omsorgsboliger, herved at det for 2018 likebehandles med sats på 35%.
7. Hole kommune melder seg ut av Gjøvikregionen Hadeland Ringerike reiseliv.
8. Rådmannen har fullmakt til å fordele avsetningen til lønnsoppgjøret på tjenesteområdene med kr 9.285.000 inkl. sosiale utgifter.
9. Investeringsbudsjettet vedtas med brutto investeringsutgift på kr 8.622.000 fordelt med kr 5.872.000 på ikke-rentable investeringer og kr 2.750.000 på rentable investeringer. Investeringsbudsjettet er bindende på investeringsprosjekt og planlagt finansiering.
10. For finansiering av investeringsbudsjettet for 2018 vedtas følgende låneopptak forutsatt fylkesmannens godkjenning:

- a. Låneopptak til investeringer med inntil kr. 7.447.000.
- b. Avdrag betales iht. ordinær nedbetalingsplan for det enkelte lån.
- c. Serielån.
- d. Rådmannen gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere lånevilkår jf. finansreglementet.

Levekårsutvalget - 035/17

14.11.2017 - Møtebehandling:

Levekårsutvalget hadde i forkant av møtet mulighet for å sende inn spørsmål til budsjettet til administrasjonen.

De spørsmålene som hadde kommet inn ble besvart i møte av kommunalsjef Marit Lorentsen, og tjenesteleder skole, Merete Ludmann. Rådmannen innledet også saken med å trekke opp de store linjene i budsjettet, han la vekt på at de store og viktige investeringene vi står overfor krever en sunn og solid økonomi. Det er m.a.o. viktig at det netto driftsresultat som er foreslått, opprettholdes.

Morten Dåsnes kom med innspill til forbedringer i budsjettdokumentet. Han mente malen i budsjettdokumentet bør følges helt likt for alle tjenesteområder. Han viste til at Tiltak for funksjonshemmede har satt opp mål for de fire perspektivene, noe som er veldig bra, men han savner informasjon om konsekvensene. Han trakk også frem at målekortene har for flere områder ikke oppdaterte tall, og det mangler ofte en sammenheng mellom det verbale og tallmaterialet.

Utvalget kom frem til at de ikke kunne ta et standpunkt til budsjettet på dette tidspunktet. De ble omforent enig om å ta budsjettinformasjonen til orientering, og de enkelte medlemmene tar informasjonen fra møtet videre til sine formannskapsrepresentanter.

VEDTAK - Levekårsutvalget:

Utvalget tok budsjettinformasjonen til orientering, og de enkelte medlemmene tar informasjonen fra møtet videre til sine formannskapsrepresentanter.

Formannskapet - 038/17

15.11.2017 - Møtebehandling:

Ordfører innledet med å presisere at kommunen er i ROBEG og at det derfor er begrenset hva kommunen kan gjøre innenfor rammene. Ordfører viste til at både politikere og administrasjon har deltatt i KS sitt effektiviseringsnettverk sammen med fem andre kommuner for å opparbeide kunnskap om hvilket nivå kommunen bør ligge på i de ulike tjenestene. Det viser seg at Hole bruker vesentlig mer på skole enn sammenliknbare kommuner. Det er derfor vanskelig å øke rammene vesentlig. På bakgrunn av dette er det lagt opp til et nøkternt budsjett.

Diskusjon

Frederik Skarstein (H) ba rådmannen avklare hvordan følgende innspill gitt i kommunestyrets plan- og perspektivmøte i juni har blitt hensyntatt i budsjettdokumentet:

1. Potten til kultur- og idrettsmidler økes med 50 % fra 76 000 til 95 000 kr for å styrke det frivillige kulturlivet i kommunen

2. Driftstilskuddet til kirken løftes til samme nivå som i nabokommuner (Ringerike) til 613 kr pr innbygger

3. Ekstraordinært tilskudd til vedlikehold i kirkelige bygg vurderes når konsekvensen av utbedring av taket på Bønsnes kirke er kjent og mulig ekstern finansiering av dette er avklart

4. Vurdere å innføre Brukerråd for pleie- og omsorgstjenester.

Svar fra rådmannen:

Til pkt. 1: Rådmannen mente dette kunne innarbeides innenfor rådmannens budsjettforslag og at posten økes med Kr 19 000,-

Til pkt. 2 og 3: Rådmannen mente at det er tatt hensyn til dette i det fremlagte forslaget hvor fremskyndelse av kirkegårdsutvidelse er lagt inn i investeringsbudsjettet samt at vedlikeholdsplan vedtatt i 2016 videreføres.

Til pkt. 4: Rådmannen viste til kommunens elderråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne som ivaretar deler av denne rollen.

Forslag fra partiene

H, Krf og Frp:

Rådmannens forslag støttes med presisering av følgende verbale føringer:

- Arbeidet med effektiviseringer og mulige omorganiseringer fortsetter. Hole kommune forbereder seg på en ventet digitalisering og tilrettelegger aktivt for bredbåndutbygging i hele kommunen.
- Arbeidet med skolestrukturen fortsetter. Utbygging av Hole Ungdomsskole (HUS) iverksettes så snart som mulig. Det arbeides videre med å finne egnet tomt for ny barneskole som erstatning for skolene Vik og Røyse.
- Arbeidet med barnehagestrukturen intensiveres og det legges frem så snart som mulig en plan med forslag til strukturendringer. Det skal vurderes konkret om private også kan overta eksisterende barnehager.
- Tjenestesektoren Kultur og Fritid fjernes som eget tjenesteområde:
  - Kirke, Frivillighet, Frivillig kulturliv og Idrett legges direkte under Rådmannen.
  - Partnerskapsavtalen med IL Høleværingen revitaliseres, og det skal vurderes nye områder for samarbeid. Oppmerksomheten til det frivillige livet i Hole kommune styrkes, og den frivillige paraplyorganisasjonen som arbeider med avbøtende tiltak FRE16 tas direkte med i samtaler og forhandlinger med FRE16
  - Kulturskolen legges under Skole. Kulturskolen er et viktig element for å skape gode oppvekstvilkår for alle barn og unge i samsvar med Opplæringslovens §13-6. En sterkere tilknytning mellom skolene og den frivillige delen av kulturlivet bør gjøre det mulig å opprettholde et godt og bredere kulturskoletilbud til en lavere kostnad.
- Hole kommune vurderer å trekke seg ut av det regionale plankontoret, og styrke egen planavdeling. Det utredes et eget og styrket plankontor ved publikumsinngangen i Herredshuset, der også FRE16 kan finne sin plass.
- Oppgraderingen av Sollihøgda Renseanlegg framskyndes for gjennomføring i 2018 i stedet for 2019.

Sv:

1. Som rådmannens forslag
2. Som rådmannens forslag
3. Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 vedtas med disse endringer i forhold til rådmannens forslag i budsjettskjema 1a og 1b drift:
  - a) Budsjettskjema 1 a) endres under eiendomsskatt til 19,5 mill i 2018, og 13 mill hvert av årene 2019, 2020 og 2021.
  - b) Budsjettskjema 1 b) endres med følgende økte driftsrammer for 2018:
    - Pleie, rehabilitering og omsorg 1,0 mill kr

- Tiltak for funksjonshemmede
- Helse inkl KPPT 0,1 mill kr
- NAV Hole 1,0 mill kr
- Skole og SFO 3,0 mill kr
- Barnehage 0,5 mill kr
- Kultur og fritid, kirken 0,5 mill kr

Videre styrkes avsetning disposisjonsfond med 0,4 mill kr

c) Budsjettskjema 1 b) endres i årene 2019, 2020 og 2021 ved at «generelt effektiviseringskrav» for hver av sektorene reverseres. Eventuelle overskytende midler går til styrking av disposisjonsfondet.

4. Eiendomsskatt

- Eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer fastsettes til 3 promille og med bunnfradrag på 400.000 i 2018.
- Eiendomsskatt på næring og andre bygg innføres ikke i 2018.
- Eiendomsskatten videreføres med 2 promille i 2019 – 2021.

5. Som rådmannens forslag med følgende endring:

Halleie Kleivhallen barn og unge under 18 år settes til kr 0

6. ?

7. Som rådmannens forslag

8. Som rådmannens forslag

9. Som rådmannens forslag, med følgende endring:

Sollihøgda renseanlegg gjennomføres i 2018

10. Som rådmannens forslag, med følgende endring:

a) Låneopptak til investeringer med inntil kr 8.447.000

Tillegg – verbalforslag

11. Rådmannen bes vurdere hvordan en kan stimulere effektivisering og nyskaping, f.eks. ved at hver sektor pålegges et årlig effektiviseringskrav på eksempelvis 1 % som sektoren kan disponeres til nyskaping og utvikling.

12. Rådmannen bes legge opp til at fastsetting av sosialhjelpssatser blir en del av den politiske behandlingen av budsjettet fra neste år.

Sp:

Endre pkt. 4 c. og d. i rådmannens innstilling til:

c. Eiendomsskatten tas opp årlig til vurdering

d. Eiendomsskatten kan reduseres gradvis ved å øke bunnfradraget og fjernes helt, når dette er forsvarlig.

Votering:

H, Krf og Frp sitt forslag:

Kulepunkt 1: Formannskapet ble enige om å erstatte den første setningen med følgende ordlyd i forslaget fremmet av Sv (pkt 11): "Rådmannen bes vurdere hvordan en kan stimulere effektivisering og nyskaping."

Kulepunkt 2: Vedtatt med 5 mot 4 (Ap, Sv, Sp) stemmer

Kulepunkt 3: Vedtatt med 5 mot 4 (Ap, Sv, Sp) stemmer

Kulepunkt 4: Punktet med underpunkter ble holdt opp mot alternativt følgende alternative forslag fra Sv: "Rådmannen bes vurdere hvordan sektoren kan organiseres mest hensiktsmessig for å styrke både organisert og uorganisert kulturtilbud. Vurderingen gjøres som et ledd i pågående arbeid med kulturplan."

Forslaget fra Sv ble vedtatt med 5 mot 4 (H, krf) stemmer

Kulepunkt 5: Enstemmig vedtatt

Kulepunkt 6: Enstemmig vedtatt (konsekvens: økning på 1 mill kr. er lagt inn i punkt 9 i formannskapetets innstilling)

Sv sitt forslag Endre pkt. 4 i rådmannens innstilling til:

- "Eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer fastsettes til 3 promille og med bunnfradrag på 400.000 i 2018.
- Eiendomsskatt på næring og andre bygg innføres ikke i 2018.
- Eiendomsskatten videreføres med 2 promille i 2019 – 2021."

Rådmannens innstilling, pkt. 4 ble vedtatt med 8 mot 1 (Sv) stemmer

Morten Dåsnes (Sv) trakk på bakgunn av dette sitt forslag til endringer i pkt. 3 i rådmannens innstilling.

Sv sitt verbalforslag om fastsetting av sosialsats: Enstemmig vedtatt

Sp sitt forslag Endre pkt. 4 c. og d. i rådmannens innstilling til:

"c. Eiendomsskatten tas opp årlig til vurdering

d. Eiendomsskatten kan reduseres gradvis ved å øke bunnfradraget og fjernes helt, når dette er forsvarlig."

Rådmannens innstilling ble vedtatt med 5 mot 4 (Ap, Sp, Sv) stemmer

Sp sitt verbalforslag om kommunale innkjøp: Enstemmig vedtatt.

VEDTAK 15.11.2017- Formannskapet:

1. Skattøret for 2018 fastsettes til den høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.
2. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2018.
3. Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 vedtas som det fremgår av kapittel 7.2.1 budsjettskjema 1a og 1b drift. Rammene gis som netto utgiftsramme, dvs. etter fradrag av de inntekter og innbetalinger som er direkte henførbart til rammeområdet.
4. Eiendomsskatt:
  - a. Det legges opp til å videreføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer med laveste sats (2 promille) og bunnfradrag på kroner 400.000 i 2018.
  - b. Eiendomsskatt på næring og andre bygg innføres ikke i 2018.
  - c. Eiendomsskatten fjernes fra 2019
5. Kommunale avgifter og gebyrer vedtas i tråd med budsjettdokumentet kapittel 11 kommunale gebyrer.
  - a. Gebyrregulativ 2018 for oppmåling, plan og byggesaker vedtas i tråd med forslag (eget dokument)
  - b. Forslag til gebyrregulativ for vann og avløp legges frem som egen sak til Formannskapetets møte 6.12.2017
  - c. Feie og tilsynsavgift – endres til kr 350 ekskl. mva. pr pipeløp pr år
6. Hole kommune opphever kommunens tidligere vedtak om husleiereduksjon for trygde og omsorgsboliger, herved at det for 2018 likebehandles med sats på 35%.
7. Hole kommune melder seg ut av Gjøvikregionen Hadeland Ringerike reiseliv.
8. Rådmannen har fullmakt til å fordele avsetningen til lønnsoppgjøret på tjenesteområdene med kr 9.285.000 inkl. sosiale utgifter.
9. Investeringsbudsjettet vedtas med brutto investeringsutgift på kr 8.622.000 fordelt med kr 5.872.000 på ikke-rentable investeringer og kr 3.750.000 på rentable investeringer.

Investeringsbudsjettet er bindende på investeringsprosjekt og planlagt finansiering.

10. For finansiering av investeringsbudsjettet for 2018 vedtas følgende låneopptak forutsatt fylkesmannens godkjenning:

- a. Låneopptak til investeringer med inntil kr. 8.447.000.
- b. Avdrag betales iht. ordinær nedbetalingsplan for det enkelte lån.
- c. Serielån.
- d. Rådmannen gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere lånevilkår jf. finansreglementet.

11. Verbalvedtak:

- a. Rådmannen bes vurdere hvordan en kan stimulere til effektivisering og nyskaping. Hole kommune forbereder seg på en ventet digitalisering og tilrettelegger aktivt for bredbåndutbygging i hele kommunen.
- b. Arbeidet med skolestrukturen fortsetter. Utbygging av Hole Ungdomsskole (HUS) iverksettes så snart som mulig. Det arbeides videre med å finne egnet tomt for ny barneskole som erstatning for skolene Vik og Røyse.
- c. Arbeidet med barnehagestrukturen intensiveres og det legges frem så snart som mulig en plan med forslag til strukturendringer. Det skal vurderes konkret om private også kan overta eksisterende barnehager.
- d. Rådmannen bes vurdere hvordan sektoren kan organiseres mest hensiktsmessig for å styrke både organisert og uorganisert kulturtilbud. Vurderingen gjøres som et ledd i pågående arbeid med kulturplan.
- e. Hole kommune vurderer å trekke seg ut av det regionale plankontoret, og styrke egen planavdeling. Det utredes et eget og styrket plankontor ved publikumsinngangen i Herredshuset, der også FRE16 kan finne sin plass.
- f. Oppgraderingen av Sollihøgda renseanlegg framskyndes for gjennomføring i 2018 i stedet for 2019.
- g. Ved alle kommunale innkjøp skal det søkes beste tilbud.
- h. Rådmannen bes legge opp til at fastsetting av sosialhjelpssatser blir en del av den politiske behandlingen av budsjettet fra neste år.

Saksopplysninger

Kommunestyret skal en gang i året vedta en økonomiplan som skal omfatte minst de fire neste år. Årsbudsjettet er første året i økonomiplanen.

Økonomiplanen skal synliggjøre økonomiske konsekvenser de etterfølgende år av tiltak i årsbudsjettet og gi uttrykk for kommunestyrets mål og strategier de nærmeste årene basert på kommuneplanens langsiktige del. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret.

Rådmannen har ansvar for å fremlegge budsjettsaken for formannskapet, og formannskapet har ansvar for å fremme innstilling til kommunestyret i budsjettsaken.

Formannskapets innstilling til årsbudsjettet skal legges ut til alminnelig ettersyn tidlig nok til at allmennheten får anledning til reelt å vurdere de fremsatte forslag og senest 14 dager før innstillingen behandles av kommunestyret. Kommunestyret skal selv vedta årsbudsjettet innen utgangen av året.

Vurderinger

Rådmannens forslag til årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018- 2021 har fokus på å opparbeide handlingsrom og ruste kommunen for fremtiden.

I budsjettet for 2018 viderefører Hole kommune stramme driftsrammer for å opparbeide handlingsrom til fremtidige investeringer. Rådmannen legger vekt på at tjenestetilbudet fortsatt skal være godt og forutsigbart.

I 2018 er målet at kommunen setter av en buffer på 9,8 mill. kroner (2 % av driftsinntektene), slik at vi får handlingsrom til blant annet større investeringer. Økonomiplanen for de neste fire årene er innrettet på å møte behovet for en større ungdomsskole, ny barnehage, utvidelse av kirkegården, betydelig oppgradering av kommunale veier og veilys, nye vann- og avløpsledninger samt utvikling av velferdsteknologiske tjenester.

Rådmannen foreslår et brutto driftsbudsjett i 2018 på 487 mill. kroner, og et netto driftsresultat på 5,2 mill. kroner. Budsjettet øker med om lag 7 mill. kr. i forhold til 2017. Økte skatteinntekter er det største bidraget til inntektsøkningen.

Det foreslås ikke nytt låneopptak til videreutlån (startlån), men at videreutlån finansieres med ubrukte lånemidler.

Administrasjonen presenterte hovedlinjene i budsjettforslaget i formannskapetets budsjettmøte 18.10.2017.

Etter formannskapetets møte 18.10.2017 er administrasjonen gjort kjent med forslag til gebyrer for renovasjon (HRA) og feiing (Ringerike kommune) for 2018. Forslag til endringer er ikke innarbeidet i grunnlagsdokumentet (kapittel 11 kommunale gebyrer), men fremkommer som følger:

	2017	2018		Endring
	Inkl mva	Ekskl mva	Inkl mva	2017-18
Renovasjon (HRA)				
Boligrenovasjon, stativ/kr pr år (Note 4)	3 162,50	2 530,00	3 162,50	0,00 %
Hytterrenovasjon, oppsatte samledunker kr pr år (Note 4)	1 250,00	1 000,00	1 250,00	0,00 %
<i>For mer informasjon se www.hra.no</i>				
Feieavgift (Brann og redning, Ringerike kommune)				
Feie og tilsynsavgift kr pr pipeløp pr år (Note 5)	506,25	350,00	437,50	-13,58 %
<i>(for mer info se www.ringerike.kommune.no)</i>				
<i>Note 4: HRA's forslag til renovasjonsgebyrer for 2018</i>				
<i>Note 5: Ringerike kommunes forslag til betalingsregulativ for 2018</i>				

Formannskapet skal behandle og gi sin budsjettinnstilling den 15. november. Budsjettet legges deretter ut til høring. I påfølgende høringsperiode på ca. to uker kan alle gi innspill til budsjettet. Formannskapet gir sin endelige innstilling til kommunestyret 6. desember. Kommunestyret vedtar budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 i møte 11. desember.

Kommunestyret skal gjennom budsjettvedtaket fordele netto ramme til fordeling drift på de ulike tjenesteområdene. Forslag til målekort, driftsrammer, tilpasningstiltak og konsekvensvurderinger for det enkelte tjenesteområde fremgår av budsjettokumentet. Forslag til investeringsplan for 2018-2021 med finansiering fremgår av kapittel 10. I kapittel 11 foreslås justerte betalingssetser for kommunenes tjenester for 2018. Betalingssetser for oppmåling, plan og byggesak fremgår av eget

hefte og skal behandles parallelt med budsjettsaken.

Forslag til ny vann- og avløpsforskrift (VA) fremmes som egen sak til Formannskapet 15.11.2017. Gebyrregulativet avhenger av vedtaket om ny VA-forskrift, og blir derfor fremmet som egen sak i Formannskapetets møte 6.12.2017. Kommunestyret får saken til behandling i sin helhet 11.12.2017.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler at innstillingen legges ut til offentlig høring med høringsfrist 4. desember og sluttbehandling i kommunestyret 11. desember 2017. Budsjettvedtaket skal deretter til fylkesmannen for lovlighetskontroll, herunder godkjenning av låneopptak.